

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Reverendi Patris Vincentii Carafæ, Septimi Societatis Jesu Generalis

Bartoli, Daniello

Leodii, 1655

Cap. II. Vincentii pueritia & adolescentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42928

C A P U T II.

*Vincentii pueritia & adoles-
centia.*

Institu-
tio pue-
ri.

HAc igitur parente natus est Vin-
centius, anno partæ salutis M. D.
LXXXV. ut superius visum, ejusque plus-
quam maternis curis, ut primùm disci-
plinæ Christianæ idoneus fuit ad omnem
virtutem informatus. Noverat enim pru-
dens mater quanta vis insit primævæ in-
stitutioni: enimverò quæ pueritia se-
mel imbiberit, ea retineri fideliter, ac
transmitti in reliquam deinceps ætatem,
cum paribus ferè virtutis, vitiive, ac ætatis
incrementis: Arbusculæ siquidem illam
haud absimilem, cui quas notas incideris,
cum ætate crescunt ac firmantur in arbo-
re, nec umquam oblitterantur. Propterea
in hoc maximè incumbibat, ut teneris
adhuc liberorum animis, pro ætatis captu,
unà cum fidei rudimentis, Numinis me-
tum pietatémque in Superos sensim im-
primeret: aliena prorsus à sensu mori-
búsque quorundam parentum nobilium,
qui

qui præcocem in filiis audaciam arrogantiamque malunt, quam accommodatam ætutulæ religionem. Divæ igitur Blancæ matris S. Ludovici Galliarum Regis exemplo solita erat iterare suis hoc divinum effatum: Mori satius esse, quam lethale crimen admittere. Etenim mortem quidem omnibus communem differri posse, non vitari; eaque vitam eripi, sed miseram; neque tam eripi bonis, quam in beatam immortalémque commutari: At lethiferâ noxâ spoliari animam vitâ planè divinâ, itaque emori quidem certè, sed ut semper mortua, suppliciis vivat intolerabilibus juxta ac æternis. Hæc ad salutarem Dei timorem. Religionem sic inferebat. Statis per diem nec semel repetitis precibus Vincentium ac reliquam prolem jubebat eidem Numini supplicare: Quot hebdomadis frequentare sacram exomologesim, itémque mensam Eucharisticam. & ad hæc exemplo suo leniter quidem, sed tamen haud mediocriter urgebat. Cùm enim exempli magna vis est in utramque partem; tum præcipuè parentum in filios, sive quod ex iis toti pendeant, sive quod ad eorum imitationem

tationem innati amoris pondere ferantur. Verumtamen Vincentius observantiâ in matrem, pietatêque in Divos, inter omnes eminebat. Etsi enim æquè omnibus solis instar lucem caloremque affunderet materna religio atque industria; tamen idem animis, quod agris, usuvenit, ut pro apparatus ac soli varietate uberiores alii aliis fructus efferant.

Mira à
puero
pietas.

Quamquam non alienæ aut humanæ industriæ; sed divinæ virtutis ac beneficentiæ partum satiùs dixero Vincentii rarissimam vel à puero pietatem. Sic enim tunc divinitus conformabatur ejus animus, ut per majora in dies virtutum omne genus incrementa, ad summum perfectionis apicem aliquando aspiraret. Principio igitur insitum illi cum puerilium oblectamentorum fastidio, studium struendi arulas, ornandi sacra simulacra, fingendi præsepiola recens nato JESULO fovendo, & tumbulas mortuo excitandi, ac denique pia carmina tenellosque in ipsum amores suos cantandi. Dein ætate ac judicio, Dei divinarumque rerum capacioribus, S. Spiritûs impulsu secessum ab affeclis quæritare: pone parietes, pone lecto-

VINCENTII CARAFÆ. Lib. I. 23
lectorum spondas, inque aliis palatii an-
gulis latitans orare de geniculis, preces-
que ad integras horas continuare, pro-
pè sine motu, statuæ in modum, submis-
sissimaque corpusculi compositione, ac
totius oris venusta specie referre Ange-
lum, usque adeo ut contemplantibus fur-
tim domesticis, qui suspensis passibus
eum vestigaverant, admirationem & pias
lachrymas ciceret. Jam adolescentulus,
uti ex honorario ephebo compluribus
annis illi famulato audivimus, post gram-
maticæ ac humanitatis prælectionem,
quæ domi habebatur, in matris sacra-
rium se recipiebat, ibique ternas aut qua-
ternas horas continentes dabat orationi.
Quam in rem non ille commentariis de
arte cælestia meditandi, non aliis præce-
ptionibus utebatur, easve requirebat,
quoniam ipse Deus, ut magister, sic &
illius liber erat: quippe idoneum disci-
pulum nactus. Et par erat contempla-
tionis diuturnitati divinarum rerum sen-
sus, intimus utique ac suavissimus, quasi
cæli ambrosiam prælibaret. Sanè etiam-
tum cum ab oratione, profana in publi-
co, cumque aliis tractaret, vel suspirio è
obusurq

penetralibus ducto, vel oculis in cælum suaviter coniectis, nihil inde mentem abesse sat prodebat. Neque verò sermonibus ullis aut negotiis poterat à divinis avocari, ut aliquem è gente Angelica dixisses, *qui semper vident faciem Patris qui in cælis est.*

Præfer-
tim in
SS. Eu-
chari-
stiam.

Ceterùm primæ illi deliciæ, sistere se supplicem coram Augustissima dulcissimæque Euchâristiâ, cujus respectu amoreque ita rapiebatur, ut sui suorumque immemor ageret. Fuit cùm illâ ad venerationem expositâ in Divæ Mariæ à porta sancta (templum est Sodalitii nobilitatis in urbe Andria) Vincentius ad tres horas, summissis humi genibus orationi institit, immotis oculis, immoto reliquo corpore, perinde ac si sacram Ecstasim pateretur: & mansisset multò diutiùs, nisi ad palatium accersitus fuisset: siquidem intelligens non sanctiùs Deum quàm obediendo coli posse, ut primùm vocatus paruit. Porro nullus ei Missa non audita dies abiit, atque adeo nullus sine maximo fructu liquidæ voluptatis. Ita cùm Andriæ degeret, itabat quot diebus in eadem PP. Capucinorum primo diei crepusculo,

pusculo, ibidemque ad prandii usque tempus (quod spatium perlongum erat) cælestium contemplationi, precibusque incumberebat. Quam ædem præ aliis ejusdem urbis frequentabat, non modò quòd jucundum illi erat cernere illos Patres, aris piè operantes; sed etiam quòd ejus à palatio distantia opportunitatem dabat pluribus egenis undique accursantibus stipem largiendi, ad quam quasi inatâ misericordiâ (ut brevi dicetur) propendebat. Cùm per ætatem licuit, legem sibi indixit Dominicis quibusque diebus ac festis celebrioribus sacræ mensæ accumbendi, quam sanctè observavit. Ad hanc autem pridiano jejunio, eoque rigido, precibusque ac sacra commentatione, multò quàm aliàs prolixioribus, parabat sese, eamque fervida gratiarum actione per horæ spatium prosequebatur. Et visum est superis hancce id ætatis in sumendo Pane Angelico pietatem non gratiæ solùm ac virtutum incrementis eximiis, sed etiam prodigioso ostento probare. Nam Pater Julius Mancinellus, vir è Societate JESU non obscuræ sanctitatis, Vincentium SS. Eucharistia imper-

B 5 tiens

tiens in sacello palatii Ducalis, animadvertit Angelico decorum vultu, & cælesti lumine circumfusum: ut retulit ipse in Ephemerides, nec paucis narravit, præfagiens vel tunc, qui vir & quantus futurus esset, qui etiam adolescens adeo superis placeret. ut enim vita humana quoddam drama est, sic & illius initium prologus esse solet reliquæ.

Et in
Deipara-
ram
Virgini-
nem.

Amori JESU comes ibat amor MARIÆ: gemellus utique & fratris lateri numquam non junctus. Hic à teneris quoque unguiculis Vincentii intimis sensibus hæsit, & cum adolescente adolevit. namque Vincentius ab ineunte ætate ternis per hebdomadam jejuniis ad Virginis matris honorem assuevit, Mercurii nimirum, Veneris ac Sabbathi diebus; & Sabbathi quidem pane & aqua contentus erat. Deinde ejusdem Divæ rosarium ut vocant, officiumque recitabat quotidie, piè juxta ac constanter; singulisque diebus illi sacris, divinis epulis reficiebat animum, longiusque solito temporis intervallum impendebat orationi, quò dulcius liberiùsque suo in Mariam amori indulgeret. Neapolim cum venisset habitaturus

taturus apud avunculum, & humanioribus litteris operam daturus apud Patres Societatis JESU, illicò se inscribi curavit albo Sodalitii Virginis Annuntiatae, cujus ex instituto certum ac singularem illius cultum amorémque professus est. Denique domo numquam exibat, quin continuò ædem aliquam illi dicatam subiret: ubi non obiter salutabat Deiparam, sed tamquam in ipso ingressu illigatus, precibus inhærebat, neque poterat nisi vi quadam se inde avellere. Quoniam autem ut libertatis, sic & secreti amans est Amor, cùm Andriæ degeret, haud paulò libentiùs frequentiusve ædiculam ejusdem Virginis juxta murum urbis sitam, quàm alias ampliores, inibat. Hæc illa est ædicula, in qua insolito Numinis afflatu, cælestique flammâ succendi se aliquando persensit: adeo ut post auditus sit dicere, se summæ felicitatis loco habiturum, si Deiparæ per totam vitam famulari posset, etiam verrendâ concinnandâque ædiculâ istâ, imò etiam mendicando ab introëuntibus oleo ad perpetuum coram Virginis imagine lumen, etiam hac lege ut numquam ex ea discedere

dere

dere liceret. Quod votum damnans nescio quis (ut planè discrepant aulicorum mundi & cæli studia omnisque Philosophia) *Atqui, ait, tam abiectæ cogitationes nobilissimo adolescente non satis dignæ sunt: ad summa quæque natus es, mi Vincenti; igitur vide etiam atque etiam, ne tã humilis ministerii cupido subeat animũ.* At ille, *Ego verò, inquit, nil sublimius splendidiusque ambire me posse reor, quàm ut Regina, supra quàm fingi, nedum dici potest, augustissimæ serviam. vel infimo illius famulatu inferiorem me sentio.* Ita ipse, ac verè. Siquidem (quod & mundi aselectæ concedant) ministrorum & ministerii dignitas ex dominæ celsitudine metienda est. Quam itaque matrem appellitare jubebat amor, majestatis existimatio observantiaque, Dominam ut vocaret, identidem obtinebat. Quæ utraque mirificè crevit ex insigni in illum favore, curaque seu matris in filium, seu dominæ in fidum famulum Mariæ. Andriæ Dux, Vincentii frater, universæ ditionis suæ militares copias Rubros (oppidum est Regni Neapolitani) transvexerat, tum ut recenseret, tum ut in arte militari periclitaretur.

Aucta
prodi-
gioso
hujus
favore.

clitaretur. tota nobilitas Rubrensis Nudriensisque ad visendum confluxerat: & aderat spectaculi pars non minima Vincentius cohortis unius ductor, licet adhuc circiter quinquennis. Quamquam enim jam tum ingenio erat à splendidis hujusmodi pompis alieno, tamen studium obsequendi fratri eò illum perduxerat. Cùm ergo alterius ductu milites suos ordinasset, ipse ductor in adversos primus incurrens, catapultulam explodere nisus est sed frustra: igne utique minimè concepto. mox ad lævam ut fit, se recepit. Tum pulvere novo sclopum instruere parans, dum per imprudentiam igniarium funiculum à pyrio pulvere non avertit, sive proficientibus è funiculo scintillis, seu alio vitio, infundibulum pulveris primùm accensum, moxque in illius manu disruptum est. appensa deinde lateri capsella eodem sclopetario pulvere gravis igne correpta, pariterque statim disrupta Vincentium totum flammis involvit, vestibusque tementis brevi ambustis, ignis jam instabat indusio, cùm ille Virginis vehementer opem inclamat, & ecce flamma derepentè extincta est, Mariam

riam

riam fassa principis elementi dominam. Et verò gratiam hanc, quam complures pro liquido miraculo habuere, grata perenniſque memoria proſecutus eſt, cùmque narraret, Virginem liberatricem palam ac diſertè agnoſcebat.

Utriuſ-
que fru-
ctus.
Caſti-
monia
& ani-
mi
quies.

Porro geminus hic Vincentii amor multiplicem partum fortitus eſt. Nam hic quidem Marianus caſtimoniam incomparabilem; eò magis admirandam, quòd habitus corporis ſanguineus, animi autem hilaris & excitatus erat, ætas quoque virens, ſingula ad vitium libidinis præcipitia. Quamobrem non immeritò aulici Angelum carne indutum nuncupare ſunt ſoliti. De qua virtute ſigillatim ac propriè cùm poſtmodum acturus ſim, dicere nunc ſuperſedeo. Porro amoris divini, familiaritatisve cum Numine prior ac præcipuus partus, fuit inſueta mentis tranquillitas, è vultu ipſo emicans, quam nec proſperæ, nec improſperæ, neque præviſæ, neque inopinatæ res labefactabant. Cui etiam juvenilis ætas admirabilitatem conciliabat: quippe in qua affectiones animi inſolentiores, ob ſanguinis aliorumque humorum vigorem, nativum
potius

potius impetum, quàm rationis ductum
sectentur. Verùm insidens animo atque
excubans Deus, sensumque sui semper
præsens continuum imprimens, etsi pra-
vas affectiones primis motibus insurgere
sinebat, non tamen impotenter in ani-
mum grassari. Quare agitabatur qui-
dem Vincentius identidem, & leviter iis
succumbebat, quod humanum est; sed se
sibi ac pristinæ æquabilitati mentis illicò
ac facile reddebat. Hinc in eo elucebat
sermonis ac morum perenne decorum.
Numquam enim vel in famulos iracun-
diâ efferbuit: numquam oculis ac vultu
prætulit indignationem. Cùm verò ipsius
fratres inter gladiatoriam umbratilem,
aut æquitationem palæstinam, aliasque
id genus nobilium exercitationes, turbu-
lentioris animi signum aliquod darent,
seu gestu seu clamore, ipse blandùm sub-
ridens amicè monebat majorem illos à
bestiis obsequelam exigere, quàm rationi
præstarent, promptiusque rudium ictus
declinare, quàm vitiorum. Ad eandem
animi tranquillitatem referre licet egre-
giam illius observantiæ in matrem prom-
ptitudinem. Facile enim voluntati alterius
suam

suam

suam accomodat qui tractabilem habet & minimè repugnantem. Ut igitur numquam matris dicto audiens non fuit, ut semper obsecutus desiderii; ita nec unquam ab illa duriore verbo, aut vultu severiore acceptus. Et adungebat obedientiæ cognatâ submissionem. Etsi enim carissima illi mater, & matri ipse carissimus, tamen in ea colenda servorum obsequentiam vincebat. Numquam adduci potuit ad sedendum ea præsentem, aut etiam omnino ad standum. siquidem ad venerationem alterum genu submittebat. Ubi verò primùm strato mane relicto, Deum Divosque propter omnes cubiculi sui imagines precatus erat, matrem adibat, bonam ejus apprecationem petiturus, eaque felicem se ratus, tum demum in publicum prodibat.

Singularis
item
caritas
in egen-
tes.

Alter amoris Vincentii in Deum ac familiaritatis divinæ fœtus, charitas fuit in miseros ac egentes: Hæc adhuc laicum & adolescentem maximè inter reliquas virtutes illustrem reddidit: quippe suomet splendore se prodit, & omnibus probat amabili indole. Quæ igitur benignitas nascenti velut insita fuerat,
&

& cum puero creverat, adolescentem facillimè in omnem partem flexit. Non ille de miseris audire sine commiseratione, non afflictos cernere sine lachrymis, non manus abstinere posse à largiendo egentibus, seu argento seu auro, quodcumque & undecumque etiam humili prece obtinere poterat: totum autem largiri eo lætitiæ sensu ac si Christo in manus traderet. Frequentissimè ex palatii aula, matrisque consortio currebat ad fenestras, prospecturus num qui pauperes adessent. Quibus repertis properè hilarèque recurrebat ad matrem, *Et en*, in-
 quiebat; *Domina*, *egeni ad fores*. Continuoque singulorum necessitates egregius eorum patronus non sine pia amplificatione recensēbat. Hos etenim fame, illos frigore propè enectos: ex iis partim mancos, partim cæcos, partim seniculos, partim puellos matrum uberibus pendentes: impetrataque stipe lætior ad eos recurrebat; ipsemet suis manibus eam impertiebat, abeuntesque non sine mixtis gaudio, gratiarumque actione lachrymis & optimo adolescenti optimè volentes precantesque, lætissimis oculis prosequēbatur.

C

quebatur.

quebatur. Enimverò beatus ille est, qui fratrum Christi, id est, pauperum votis, & quibusdam suffragiis jam nunc beatur. Si quando de more quæritanti, nullus è pauperibus præ palatii foribus comperiretur, tamdiu ad fenestram excubabat, dum quis eminè adverti posset, advocatumque stipe donabat, sociosque cogere, unaque omnes ad eandem adducere jubebat. neque tot unquam convenere quin plures optaret, tam dandi utique cupidus quàm avarissimus quisque accipiendi, tamque lætus ejusmodi conquisione, inventioneq̃ue pauperum, quàm adolescentes id ætatis & nobilitatis venatione prædaque. Nisi fortè hac ipsa re venatorem dicere malis, ejusque feras, miseros: quales, Ambrosio authore, Abrahami fuerunt; non minus certè pauperum patris, quàm multarum gentium. Cæterum si quando accideret, ut præter illius spem ac studium nemo unus ex egenis se offerret, destinatos illis nummos per cubiculum sparsim projiciebat, ut tamquam derelictos ingressi postmodum famuli colligerent, perinde ac si eos diemque perdidisse se crederet, nisi esset largitus.

gitus.

gitus. Quin etiam sectorem mensarium
iisdem egentibus se præstabat. Quippe
dapum lautiorum partem aliquam sepo-
nebat in disco, quam iis ut distribueret,
à parente impetrabat. Nec deerat pie-
tati idoneum argumentum; quoniam, ut
aiebat, nisi simili bona sorte id eis ob-
tingeret, numquam toto vitæ cursu eos
gustare daretur. Verumtamen illa, for-
tasse, ut tam piis filii studiis cumulatius
frueretur, ejus preces identidem repel-
lens, verabat sectos cibos è mensa ad pau-
peres amitti. At hic, quod precibus ne-
gabatur, lachrymis evincebat. Certa
enim victoria est ubi telum intorseris, quo-
quis amat vinci. Est etiam hoc illustre
ejus benignitatis indicium. Cùm enim
in procinctu esset ad Societatis JESU
ingressum, multam suppellectilem rerum
sibi necessariorum recens comparatam,
ut vestes, indusia, lintea, aliaque ejusmo-
di, in egenos erogavit. Per id tempus
contigit ut mendicum quempiam subter
fenestram palatii multa flebiliter queren-
tem inaudiret, ex verane an ex ficta ino-
pia incertum. Ceterùm ipse suspicionum
nescius, & alienæ miseriæ impatiens, pre-
tiosum

tiosum lecti sui conopeum illicò detractum iit, perque fenestram illi immisit, amiceque dimisit tam dulci onere gestientem. Quamquam Vincentium major voluptas dato beneficio, quam mendicum præter spem accepto, incessit. Noverat enim se illius & universitatis hujus Domino, quod illi tradiderat, fœnori ingenti dedisse.

& egros

Rarior etiam in eo ætatis ac nobilitatis flore extitit Vincentii commiseratio adversus ægrotos. Turrim del græco dictam (locus est haud multis passuum millibus Neapoli distans) matri comes cum adisset, solitus erat primo quoquo tempore valetudinarium petere, ægris adesse, inservire, solari, unaque cum nummis aliquot, mitigatos saccaro fructus, aliave salgama singulis impertiri, sive recreandis, sive confirmandis. Quod caritatis officium Neapoli quoque præstitit. Post bellum Hungaricum ac deinde Capuanum, rheda illum avunculus magnus donarat, ut pro generis claritate honorificè per urbem invehctus, cum libèret, obambulare. At ipse eo consilio sapienter juxta pieque abutens, vehi se per compita
urbis

urbis jubebat ad duo illius præcipua nosocomia, quorum alteri ab Annuntiatione, alteri ab incurabilibus nomen, ibique ministerii omne genus quantum in se erat, miseris adhibebat; ac tanta quidem voluptate, quantam se aliis ex rebus capere non posse rebatur. credo quod illius animum animæ instar suis impulsibus regeret misericordia, quæ in valetudinario tamquam in centro conquiescit. Denique ut in Vincentii matre ceterisque insignibus Dei servis, caritatem in fratres præsertim miseros & ægros, sic & in ipso comitabatur acre sui odium & contemptus, illud masculæ virtutis, hic etiam maturæ in adolescentia indicium. Nam carnem suam jejuniis ac flagellationibus inclementer afflictabat; & sui adeo despiciebat, ut quas tulerant fratres, ipse vestes haud illibenter denuò gestaret: quod in adolescente id claritudinis atque opulentiaè videri potest prodigio proximum.

Cum
sui odio
cōtem-
ptuque.

Quæ universa, nimirum præclaram Vincentio existimationem apud suos peperere, cum eam singula mererentur. Adeo ut qui puero Angeli nomen, adolescenti

Ex quibus præclara de illo existimatione

lescenti sancti decus ac merita ascribe-
rent. Ipsa mater, ut absolutæ virtutis ma-
trona, tamen illum magnopere suspicie-
bat; non sine augurio admirandæ illius
cum ætatis ac gratiæ progressu sanctita-
tis. Fabricius autem Carafa, Præsul Bi-
tontinus, unâ cum Vincentio à pueritia
educatus, aliique illi olim familiares, me-
morant se solâ virtutis ipsius opinione
admonitos, nihil unquam coram illo au-
sos, non modò quod spurcitiam oleret,
sed nec indignatiunculam, aut insitam
pueris levitatem: ut porrò hic Vincen-
tius ab alio Vincentio Carafa, Marchio-
nis Bitontini filio distingueretur, Vincen-
tium bonum appellari solitum. Et profe-
ctò ipse ejus aspectus & innocentia argu-
mento, & ad virtutem stimulo erat. Po-
stremò homines religiosi spectatæ virtu-
tis, Vincentio familiariter usi, ejusque
animi sensa colloquiis spiritualibus rima-
ti, insuetam Numinis manum in illius ap-
paratu ornatuque agnoscebant, & velut
lineamenta non vulgaris olim sanctimo-
niæ. Quos inter R. P. Modestus nume-
ratur virtutis famâ conspicuus, qui mutua
cum Vincentio necessitudine conjunctis-
simus

simus fuit; quippe quem hic tertio quot hebdomadis adiret, & post colloquium de rebus divinis, simul cum illo acriter ac diu se verberaret: Ita non natura solum, sed gratia etiam pares cum paribus congregat, & insuper præludia magnorum operum spectanda præbet, ut ex illis horum perfectionem, quam per se non satis nosse licet, æstimemus.

C A P U T III.

*Vincentii consilium ingrediendæ
Societatis, & ingressus.*

TANTÆ virtutis fama brevi totam Eccle-
Carafæam gentem Vincentii admira-
stionem & faustis auguriis implevit. atque
vt studiis affectibusque consilia congrue
re solent, plerique consanguineorum su-
premis Ecclesiæ dignitatibus, eam voto
ac spe destinabant. Verùm alia erant
æternæ sapientiæ decreta; tam vili ac lu-
teo ædificio tam nobile fundamentum
non jacentis. Cæterùm cum in obsequiis
divinis, salutisque negotiis totum esse
viderent sui, volentem Ecclesiastica veste
indue-